

РОЛЬ КОМЕРЦІЙНОЇ ДИПЛОМАТІЇ У ВРЕГУЛЮВАННІ МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ СУПЕРЕЧОК

Ю. В. ФЕДОТОВА, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки
А. Д. МОРОЗОВА, студ.
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Питання про регулювання і запобігання міжнародних конфліктів, а також роль переговорів у зміцненні міжнародного співробітництва в умовах становлення нового світового порядку і поширення глобалізації та регіоналізації є дуже важливим, оскільки суттєве зниження бар'єрів на шляху торговельних потоків не тільки посилює конкуренцію, а й підвищує можливості бізнесу у просуванні товарів на інші ринки.

Однак міжнародна торгівля може використовуватись не тільки в якості обміну товарами і послугами, а й для політичного та економічного тиску. У випадку, коли одна держава вважає економічну політику іншої як несприятливу для себе і вживає відповідних заходів, може бути розпочата торговельна війна.

Економічна (торговельна) війна – це сукупність економічних, правових та адміністративних дій, спрямованих проти економічної системи іншого суб'єкта господарської діяльності. Така війна проводиться з метою або захоплення закордонних ринків (наступальна війна), або попередження торгової «окупації» національної економіки (оборонна війна).

Однак перед проведенням торгової війни взаємовідносини між країнами проходять декілька етапів [1].

Перший – це суперечлива ситуація у торгівлі. Цей етап характеризується наявністю протиріч та напруги у відносинах між країнами за відсутності матеріальних втрат або погіршення умов торгівлі. Саме при виникненні суперечливої ситуації врегулювання відносин має найефективніший характер.

Другий етап – торговельна суперечка, що супроводжується матеріальними втратами, спричиненими діяльністю двох країн по відношенню одна до одної. Ця ситуація вимагає врегулювання.

Торговельний конфлікт – це вже третій етап погіршення взаємовідносин між країнами. Цей етап характеризується високим рівнем напруги у відносинах і пов'язаний із матеріальними втратами, які спричинені заходами, заподіяними обома сторонами. Ця ситуація також вимагає врегулювання.

Четвертий етап – це власне торговельна війна, що характеризується найвищим ступенем напруги у відносинах між країнами, пов'язаному із використанням інтенсивних оборонних заходів торгової політики, які можуть привести до значних матеріальних втрат країни, проти якої були реалізовані.

Популярним способом вирішення міжнародних торговельних конфліктів є механізм вирішення спорів у Світовій організації торгівлі (СОТ). Врегулювання спорів у СОТ є універсальною за своєю суттю та змістом

системою, яка підтверджує, що вирішення спору у цій організації значно відрізняється від вирішення спору в національному чи міжнародному суді, оскільки воно поєднує в собі дипломатичні, судові та арбітражні елементи.

Сучасна комерційна дипломатія – це спільна діяльність держави і бізнесу щодо реалізації національної зовнішньоекономічної політики з найбільшими для країни вигодами і мінімальними втратами, спосіб вирішення торговельних конфліктів.

Головними задачами дипломатії є мистецтво ведення переговорів, вміння запобігати і врегулювати міжнародні конфлікти у зовнішньоекономічній сфері, знаходити компроміси і взаємоприйнятні вирішення складних зовнішньоекономічних проблем. Цікавим та незвичайним елементом цих процедур залишається те, що остаточною метою врегулювання спорів є не виявлення винуватої сторони та сторони, права якої порушено, як на перший погляд і повинно бути, а знайдення рішення, яке б влаштувало обидві сторони спору [2, с. 47].

Стандарти комерційної дипломатії закріплені в документах міжнародного та міждержавного рівня, серед яких: нормативні акти Організації Об'єднаних Націй, її Генеральної Асамблеї та структурних підрозділів, нормативні акти міжнародних міждержавних організацій, угоди окремих держав з міжнародними організаціями, багатосторонні угоди, національні державні нормативні акти тощо.

Останнім часом розповсюдження набули активні форми комерційної дипломатії, до складу яких входить: політико-дипломатична підтримка та лобювання вітчизняного експорту, численні взаємопов'язані заходи, спрямовані на поліпшення умов доступу національних компаній на зарубіжні ринки (насамперед, торгово-політичні заходи), залучення багатосторонніх і регіональних організацій для просування власних інтересів, цілеспрямований вплив на партнерів із застосуванням фінансових, ресурсних та інших засобів здійснення тиску.

Підсумовуючи зазначене вище, слід відзначити, що економічна дипломатія – це сучасна система міждержавного регулювання світової економіки, що безпосередньо належить до сфери зовнішньої політики і за своєю сутністю є одним із головних і найбільш ефективних засобів її здійснення. Безпека, підтримка миру й міжнародне політичне співробітництво становлять вищі цілі роботи дипломатів. Їхня діяльність будується на розумінні політичних сил та на примноженні кількості однодумців.

Література:

1. Безрукова Н. В. Світові торговельні війни: особливості та наслідки / Н. В. Безрукова // *Ефективна економіка*, 2015. – № 6. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4153> (дата звернення 30.12.2019).
2. Глушенко Я. І. Комерційна дипломатія: конспект лекцій / Я. І. Глушенко. – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 113 с.